

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Legea electorală.

Sibiu, 3 Februarie n.

II.

Cetim în ziarele din capitala țării, că atât în sânul comisiunii speciale, cât și în sânul guvernului, să manifestă tot mai mult dorința, de a se introduce unele modificări în proiectul de lege despre alegerea de deputați la dieta țării. Ar fi bine, dacă ar fi așa. Pentru că în cele din urmă, misiunea unui guvern, și datorința unei majorități parlamentare, nu este aceea de a provoca nemulțămiri și supărări în țară, ci din contră, de a face, ca toți cetățenii se fie deopotrivă mulțumiți cu activitatea lor, cu totul desinteresată.

Ne-ar părea nespun de bine, dacă modificările, cari se intenționează a se introduce în noul proiect de lege, ar fi de natura, de a ne mulțami și pe noi, poporul român din patria aceasta. Am spus în numărul trecut, că ce modificări am crede noi, că ar trebui se fie făcute în legea nouă electorală, și acum venim să ne motivăm propunerea făcută.

Dorim reducerea etății celor îndreptățiți să aleagă deputați la dietă, dela 30 la 24 de ani, din motivul, că ținem de o necesitate absolută, ca legile patriei noastre să stee în o anumită consonanță unele cu altele. Și cum lege avem, că fiecare cetățean, care a împlinit anul al 24-lea al etății, e cu totul independent, matur, și singur chemat a-și regula afacerile sale de orice natură, — e numai firesc lucru, ca în aceeași etate se fie admis cetățeanul și la alegerea de deputați pentru dietă. Pentru că, dacă cineva are capacitatea dată de lege de a-și îngriji singur toate treburile sale, de interes vital pentru sine și familia sa, sigur că va avea capacitatea și de a putea judeca, că pentru interesele sale mai largi, care dintre candidați va fi mai bun și pentru

care va fi bine să-și dea el votul? Mai este apoi și o altă lege, care dispune, că pentru a putea fi cineva membru al vreunei curți cu jurați să cere etatea de 26 ani (pe lângă alte condițiuni) Iar dacă jurat poate să fie cineva cu 26 de ani, și poate să croiască până și sentință de moarte asupra celor ce stau ca acușați în fața lui, — e de neînțeles, cum de se poate cere dela alegători, cari au se sevârșească un act cu mult mai mic și mai neînsemnat, o etate de 30 de ani, etatea, care nu se cere dela alegători nici unde în Europa?

Din aceste motive dorim deci, ca etatea îndreptățiților de a alege deputați la dietă să fie stabilită pentru toți într'un fel, și ea se fie de 24 ani, etatea majorenității.

Dorim apoi, cum am spus și în numărul trecut, reducerea censului, pentru cei ce știu ceti și scrie, dela 20 la 10, ori barem la 15 coroane, și pentru cei ce nu știu ceti și scrie, dela 40 la 20, ori barem la 30 coroane, și anume, din motivul, pe care nu l'am văzut destășurat până acum din nici o parte.

Datele statistice adecă, pe baza cărora s'a făcut aproximativă constatarea a viitorilor alegători dela noi, au fost adunate pe temeiul tabelor de dare din trecut, deci pe baza legilor de dare de până acum. Se știe însă, că avem votate, sancționate și promulgate legi nouă de dare, cari încă nu au fost puse în aplicare până acum. Vor fi puse însă cu începerea anului viitor. Ei bine, după aceste legi nouă, țărănul, micul moșier, fie român, fie maghiar, va plăti cu mult mai puțin decât până acum ca dare directă de stat, pentru că darea pământului va fi mai mică cu 5%, iar darea personală și darea suplimentară să șterge de tot. Micul moșier va plăti deci în viitor numai dare de pământ și de casă, și astfel aproape jumătate din cei trecuți în statistica guvernului ca unii, cari ajung la măsură, fie în ce privește

censul de 20, ori cel de 40 coroane, cad cu totul din combinație, pentru că în viitor darea lor va fi mai mică, cu mult mai mică decât până acum.

Dar se naște și o altă nemulțămire, — o anomalie foarte însemnată, — pe baza noiei legi electorale. După literile ei, cei trecuți acum în listele electorale, rămân și pentru mai departe alegători. Se știe însă, că pentru a fi putut fi trecut cineva în listele electorale, s'a cerut, după legea veche, ca să aibă în proprietate cel puțin 11 jugăre de pământ, fără considerare la aceea, că a știut ori nu a știut să scrie și să cetească. Acum însă se cere dela cel ce nu știe ceti și scrie, ca să aibă cel puțin 16 jugăre de pământ, deci cu 50% mai mult decât până acum. Vom avea deci analfabeți, cari cu 11 jugăre de pământ sunt alegători, și analfabeți, cari numai cu 16 jugăre de pământ pot se fie alegători. Iar aceasta nu e lărgire, nu e estindere, ci e curată răstrângere a dreptului de alegere.

Din aceste motive ne exprimăm deci de nou dorința, ca etatea alegătorilor se fie redusă la 24 ani, iar censul asemenea să fie redus, și pentru știutorii, și pentru neștiutorii de carte, pentru că să putem spune, că într'u adevăr, noua lege electorală a lărgit dreptul electoral, a înmulțit numărul alegătorilor, în mod însemnat, — nu l-a împușinat.

O voce serioasă în ora supremă

de un Arhiepiscop.

(Urmare).

Poate mi se va obiecționa, că studiul religiunii se propune și în școlile comunale, de către preotul confesiunii la care aparțin elevii. Știu și eu, că este așa. Dar ce poate face preotul în cele 2—3 ore pe săptămână cu propunerea sa, ce poate el drege, ca să nu poată strica un învățător, de altă confesiune, în alte 24 ore pe săptămână, mai ales când se știe, că

confesionalitatea la școala aceea este ceva numai secundar, sau de a doua mână? Mai vine apoi și împrejurarea, că la noi învățătorii au se fie și cantori, și că școlarii fără îndemn regulat, zilnic, nu vor mai cerceta biserica cu regularitatea cu care o cercetează sub conducerea unui învățător confesional. Nu vor mai lua parte la înmormântări și la alte funcții religioase, cum participau sub conducerea unui învățător cucernic de legea lor, și așa tinerimea română se va retrage dela multe datini bune și frumoase, iar prin aceasta va slăbi tot mai mult simțul religios din tinerețe, până ce va reci și se va înstrăina cu totul, făcând loc nepăsării față de religiunea străbună.

Aș mai putea aduce și alte motive, tot atât de ponderoase, pentru cultivarea alor noștri prin biserică, în școlile noastre confesionale, dar cred, că sunt de ajuns și cele deja până aci espuse. Se naște însă acum întrebarea cea grea:

IV. Cum să înființăm și susținem noi școale confesionale mai bune, mai corespunzătoare lipsei celei mari pentru poporul nostru?

După espunerea celor de mai sus, știu că din multe părți, și mai vartos din ale bisericilor, mi se va obiecționa, că ambele biserici române au făcut și până acum tot ce a stat în puterea lor pentru școale și pentru cultura credincioșilor. Dacă ar sta aceasta, atunci ar urma, că mai mult nu s'ar putea face. Trist lucru, dacă ar fi adevărat. Căci atunci soarta noastră, pierirea Românilor, ar fi confirmată. Eu însă mă rog să nu-mi iee nimenea în nume de rău, dacă din zel față de cauza pe care o tractez aici, după experiențele pe cari le am, nu voi putea consimți cu aceia, cari mi-ar zice, că din partea bisericilor noastre s'a făcut tot ce s'a putut face pentru școale. Să nu mi se iee în nume de rău, dacă din contră, voi afirma, că nici pe departe nu s'a făcut aceea ce s'ar fi putut face, ce ar fi trebuit să se facă pentru cauza școlară. Simțesc

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerețe.

Povești populare. Partea I. și II., de G. Cătană.

Opiniunea asupra acestor povești mi-o presint în următoarele: Autorul poveștilor populare din Banat, dl G. Cătană, a cules și publicat în ediția prezentă poveștile ținutului său așa cum le-a auzit povestindu-le unul sau altul, fără să le aranjeze în anumite grupe după natura lor internă și fără să facă nici puțină selecțiune între ele. Astfel ne-a prezentat de-avalma povești posibile și imposibile, povești, cari pot fi date în mâna elevilor de școala de toate zilele, pe lângă povești cari numai oameni mari le pot ceti, în aceste însă durere și povești, cari un om cu nițel bun simț nu le-ar fi eternizat în o colecțiune de povești, care pretinde să fie considerată de serioasă.

Așa autorul fără scrupul a publicat povestea lui Petru Blăstămatul (Tom. I. nr. 7), care pentru viața lui destrăbălată, bețivă și imoral grosolană ajunge la cinste și e distins a fi ginere de împărat, ba mai târziu chiar însuși împărat. Esecțiunile din punct de vedere moral sunt apoi (Tom. I. nr. 4) Povestea lui Pantilie, în care se vorbește de ibovnic și dragoste ordinară. I

Tom. II. poveștile N. 1 Povestea unui vrăjitor, în care se aduce laudă minciunei, N. 3 Mărtanul cu clopotul, care cuprinde aluzii de dragoste neiertată. Tot de atare natură e N. 5 Strigoiul, în care ibovnicul vine și doarme mereu cu fata, ce anume și-a dorit astfel de dragoste. Privind peste tot duhul care transpiră în aceste povești, îți vine să presupui, că tare înfapt trebuie să fie mediul moral, în care s'au plămădit aceste povești. Din cauza aceasta poveștile înșirate nu pot figura în re-ertoarul nici unei biblioteci școlare.

Dar multe și dintre celelalte povești cuprinse în colecția dlui G. Cătană nu prea au o valoare morală educativă deosebită. Peste tot autorul nu și-a dat seamă, că fiecare poveste, ori cât de fantastică, ori cât de imposibilă s'ar părea, totuși trebuie să cuprindă în sine un adevăr, ca rezultat al raporturilor de intențiuni și voințe a persoanelor din poveste. Din cauza aceasta în toată colecția de 25 povești abia poți găsi vre-o șasă povești, cari cu liniște le poți da în mâna elevilor. Aceste sunt în Tom. I. povestea N. 8 Ispita, foarte frumoasă, N. 6 Povestea celor 12 miniștri, în Tom. II. N. 6 Petru Cenușe, N. 7 Pitică, N. 8 Dzeu și St. Petru și N. 13 Dafin împărat.

Limba în care sunt espuse poveștile esecțiunând unele provincialisme fără rost (comegie, preputat, prerândică, pustănătae etc.) și terminii pociți cătânești, cari în

vorbă mai merg, în tipar însă nu prea ș d, e plăcută, fluentă și ușor de cetit chiar și de elevii școlai de toate zilele.

Pe baza celor espuse nu pot recomanda colecția poveștilor lui G. Cătană edit. Ciureu, Brașov, 1908, pentru nici o categorie de școale și elevi. Numai în o eventuală ediție nouă, în care s'ar elimina poveștile sus esecțiunale, aș putea-o recomanda pentru bibliotecile școlare. Spre scopul acesta ar trebui să se grupeze poveștile altcum, și adecă în partea I. să se publice cele indicate mai sus ca reușite deplin, iar partea a două cele neamintite. Partea primă ar fi atunci pentru elevii școlai de toate zilele, iar partea a II-a pentru elevii școlai de repetiție și și pentru adulți.

Sibiu, în 21 Septembrie 1912.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

1. Nichita Balica, de S. Moldovan, e o povestire istorică dela începutul secolului XVIII., în care ni se descriu vitezile căpitanului Balica și moartea lui în urma trădării tovarășului său Toderăș, care din învidie, fiindcă Ana, fata popii Alexe, nu-l iubește pe el, ci pe Balica, îl tradează pe acesta și îl accelerează sfârșitul. În cursul luptei din urmă însă își primește răsplata cuvenită și Toderăș, care în toată luptei, fiind recunoscut de Balica, e lovit în cap și culcat la pământ.

Această povestire, având o formă ușoară de nuvelă, ar fi potrivită a se ceti de elevii clasei a VI-a în legătură cu luptele lui Fr. Rákoczi II. și cu epoca curuților (12—15).

2. *Movila lui Burcel* din aceeași broșură, cu cuprinsul ei istoric și religios, a făcut și până acum bune servicii în școală și este menită a face și în viitor. Forma versificată este asemenea atrăgătoare și ireproșabilă (12—15).

3. *Mihu Copilul* prin lupta eroică a haiducilor levinți, cari răpun pe contrar, constituie o lectură potrivită pentru copii și sub 12 ani. Observ însă, că ar fi mai bine să se reproducă variantele din colecția lui Alexandri sau G. D. Teodorescu, cari sunt mai frumoase.

Așa d. e. în loc de „haiduci levinți, duși dela părinți” cum e în broșura de față la pag. 5, sună mai frumos „tot copii levinți, șoimi fără părinți” — apoi termenul *levint*, fiind un barbarism din termenul ung. „levente” trebuie explicat în nota („sdrăvăn, frumos, chipeș”). Tot astfel și alți termeni mai arhaici.

4. *Gruia Vileazul și tatăl său Novac* face impresia unei fabricații neisbutite, și are unele părți imorale, ca aceea unde se plânge Gruia:

„Că toate fetele mă bat,
Sara nu mă lasă 'n pat”...

și altele despre buțile de vin, deșertate de Gruia și despre „Anița crâșmărița”. Nu

și pricep prea bine, că prin această afirmațiune a mea cu privire la acest punct am ajuns să fiu de acord cu multe dintre organele guvernului, bunăoară cu domnul *Grigorie Moldovan*. Dar adevărul mie-mi este mai presus de toate, și chiar aci, unde facem o diagnoză grea și serioasă, trebuie să-l spunem pe față.

Eu nu voi vorbi despre neesacțitatea rapoartelor școlare asupra învățământului confesional, pe cari dl Moldovan le întonează, deși am și eu știre, că zeu, în acele rapoarte prea de multeori esacțitatea lipsește. Nu voi atinge aici nici aceea, că o mare parte din comunele noastre, ori n'au edificii școlare, ori n'au învățători, ori aceștia n'au dotațiuni corespunzătoare, ori apoi le au numai pe hârtie, iar în faptă prea puțin se poartă de grije de lipsele lor, și în fine, lucrul principal, că *școlarii lipsesc din școale*, și astfel, ori dintr'una ori din altă cauză de acestea, învățământul suferă greu, și nu poate progresa cu succes. Zic, nu voi vorbi mai pe larg despre acestea, și despre altele ca acestea, pe cari le-ași putea ilustra cu o mulțime de date și exemple, ci mă voiu mărgini a vorbi despre lucruri și împrejurări, pe cari le cunoaștem toți cu esacțitate, cari chiar bat la ochii tuturor. Deci voi începe de sus.

Știm toți, că pe la ambele mitropolii și pe la toate episcopiele române s'au înființat consistoare mari și frumoase, s'au salarizat cât mai bine și cât mai mulți canonici și asesori bisericești, s'au înființat seminare cu internate frumoase pentru clerici, s'au pregătit și s'au aplicat cei mai aleși bărbați ca profesori la teologie, s'a lucrat foarte mult pentru înființarea de fonduri preoțești și pentru mai buna dotațiune a preoților. Iar în arhidiecezele gr. ort. și gr. cat. din Transilvania se împart în tot anul mai multe zeci de mii ca ajutor preoților, astfel, încât aici am putea zice, că într'adevăr s'a făcut și se face mai tot ce se pare posibil pentru preoțime, de sus până jos. Și doară chiar azi am putea întreba: că după atâtea lucruri bune, făcute pentru servitorii altariului, oare devenit'a și preoțimea mai deamă de chemarea sa, ori poporul nostru făcutu-s'a mai bun și mai moral?

Dar ca să nu ne abatem dela temă, se cercetăm și se constatăm, oare paralel, într'acelaș timp, *făcutu-s'a ceva, și cât s'a făcut, și pentru școale, pentru profesorii și învățătorii noștri confesionali, pentru învățământul sau cultura poporului nostru?*

Se analisăm, oare făcutu-s'au și pentru administrarea învățământului confesional consistoare mari și frumoase pe la mitropolii și episcopii?

poate avea loc în nici o bibliotecă școlară.

5. *Gruia lui Novac*, tipărită la Ciureu în Brașov, fiind ceva mai decentă, ar putea fi admisă într'o bibliotecă populară sau pentru adulți.

6. *Pintea Viteazul*, în amândouă edițiile, ca baladă populară despre „un viteaz așa de mare, la sârmani de-ajutorare”, poate fi cetită iarăși în legătură cu răscoala lui Fr. Rákóczi II., al cărui gregar a fost ca și Nichita Balica.

7. *Ghiță Cătănuță* trebuie respinsă în mod categoric, fiind părțile dela sfârșit, unde Ghiță își omoară iubita și pune în dășagi bucăți din trupul ei, ca soacră-sa să-i fiarbă cu ele varză — direct monstruoase și înfloritoare.

Săliște, 27/VI. 1912.

Dr. Ioan Lupaș
protopop.

„Nașterea, viața și peirea lui Iuda Iscarioteanul, dată la iveală de un călugăr bătrân dela Sf. Munte”. Editura librăriei Ciureu, Brașov 1903.

1. Cuprinsul cărții e indicat în titlul ei.
2. Fondul e foarte bun. Forma foarte poetică și de tot plăcută — Limbajul foarte popular așa, că ori cine o poate înțelege.

Oare aplicatu-s'au și pe la senatele școlare bărbați aleși, bărbați de specialitate, în număr de ajuns? Oare făcutu-s'a dispozițiune, ca barem atunci să fie vizitate toate școalele noastre prin comisari consistoriali, când s'a văzut, că încep a le vizita și controla inspectorii guvernului? Oare înființat-am și pentru pregătirea pedagogilor asemenea institute, ca pentru clerici? Făcut-am și pentru pedagogii seminare și institute? Făcutu-s'au și pentru sermanii învățătorii fonduri? Împărțitu-s'au și lor ajutoare, măcar pe a zecea parte ca la preoți? Și în fine, gânditune-am măcar de o administrațiune mai bună a învățământului?

După mine în toată privința s'a făcut foarte puțin. Causa școlară s'a clasificat pururea cam la locul din urmă, și s'a luat mai peste tot, cum s'a îndatinat aceasta în mod deschis la cutare din sinoadele noastre diecezeane, tot după terminarea tuturor celorlalte cauze. Și de aci se esplică, cum s'au născut și se înmulțesc școalele comunale, mai prin toate părțile.

Cu introducerea sinodalității, adică a vieții constituționale prin dieceze, anume, prin cele ortodoxe, s'a aplicat pe lângă fiecare consistor câte un individ sub titlul de *referent școlar*, și prin aceasta se crede, că s'ar fi făcut un lucru mare. Ei, dar ce se facă un individ, la 500—600 de școale? Cum poate unul singur să corespundă, și în centru, prin referade și proiecte, și se iasă și prin comune, pentru a examina și pentru a controla toate, pentru a-și câștiga experiențe, pentru a influența prin vază și știința sa, la fața locului? Sau că doară influența directă, conducerea și controla nemijlocită, pe care în țerile cele culte se pune cel mai mare temei, pe care Cristos și-a bazat lățirea cu succes a legii, a învățaturii și luminii, — la noi n'ar fi de lipsă, ori ar fi chiar de prisos?

Poate se va zice, că școalele le vizitează inspectorii districtuali, adică protopopii. Bine ar fi, se fie așa! Dar durere, nu e așa! Pentru că cele mai multe protopopiate, mai ales în părțile Ungariei, sunt mari și estinse, cu câte 40 și mai multe comune, ale căror comunicațiuni rele, tocmai pe timpul când se țin prelegerile, cine nu le cunoaște? Astfel, dacă nu alta, apoi această calamitate publică împedecă mult o administrațiune promptă.

Avem și noi câteva gimnazii, dintre cari unele de ani se află în împrejurări foarte critice. Și oare făcut-am noi ceva pentru ajutorarea lor? Protestanții și calvinii, ale căror gimnazii sunt în condițiuni mult mai bune decât ale noastre, fac în tot anul colecte pentru gimnaziile lor. Dar noi

3. *Valoarea educativă*, mai ales în zilele păcătoase de astăzi, e afară de ori și ce îndoiială.

4. Cartea e potrivită pentru băieți și fetele dela 10 ani în sus, deci pentru anii V. și VI. de școală, pentru adulți și și pentru oamenii mari.

„Carte gâcitoare a împăratului Solomon de acela, al cărui nume și poreclă alcătuiesc suma de 28 și 29”. Editura librăriei Ciureu, 1909.

1. Una sută sentințe religioase, foarte multe greu de priceput, cari uneori se contrazic.

2. Atât fondul, cât și forma, și mai ales roata de gâcit cu grăuntele dela sfârșitul cărții, sunt din toate punctele de vedere condamnable. — Dela această roată până la preoții pascălieri sau pravilari mai e un singur pas.

3. *Valoarea ei*: nu numai că nu e educativă, ci protestește poporul. Deci în foc cu ea.

„Izvorul Precistii — canon de rugăciune către Născătoarea de Dzeu”. Editura librăriei Ciureu, 1899.

1. E un estras din penticostar: Tipicul slujbei din Vinerea săptămânii luminate; la sfârșit o rugăciune.

2. Nu e potrivită de loc pentru o bibliotecă școlară.

de ce să nu facem? Gânditune-am măcar la ameliorarea salariilor profesorilor? Spună, cei ce știu, că s'a făcut ceva!..

Când este vorba de a se vindeca un rău, să fim sinceri, să nu ne amăgim noi pe noi. S'au făcut în mai multe părți școale comunale, în toate diecezele române. S'au aplicat la acestea mai numai învățători streini, adică de alte limbi și confesiuni, măcar că elevii sunt români. Ei bine, să întrebăm comunele noastre bisericești pe unde s'a întâmplat aceasta, să întrebăm preoțimea și protopopii, ca pe inspectorii noștri districtuali, să întrebăm chiar și consistoarele noastre, ce au făcut, ce au întreprins, ce energie au desvoltat, pentru a salva sacrele noastre interese naționale bisericești, atât de aproape amenințate și periclitare? Ridicat-au, îmbunătățit-au școalele confesionale, ca să paralizeze și arate de superflue pe cele comunale? Concentratu-au cei chemați cu toții la olaltă, împreunatuși-au toate puterile pentru susținerea, apărarea, perfecționarea școalelor confesionale? Sau dacă le-au lipsit mijloacele, cerut-au ajutor din careva fond existent? Cerut-au sucursul și ajutorul tuturor factorilor chemați a-i sprijini? Și în casul, că după toate acestea nu au putut face cele de lipsă, chiar după ce s'au făcut școalele comunale, stăruit-am pe baza legii barem, ca să se aplice acolo învățători de limba școlarălor?

O mulțime de întrebări sunt acestea, și altele de acestea, la cari cu greu vom putea răspunde în mod mulțumitor, și și mai cu greu va fi a ne scuza negligența.

Să nu mi se iee în nume de rău aceste observațiuni sincere, căci prin ele nu voesc să fac cumva imputări, ci numai să lămuresc chestiunea. Eu nu voi acuza, nici voi judeca pe cineva, pentru că cred tare, că și așa nu ne va trece pe nici unul, nici judecata lui Dumnezeu și a posterității, nici muștrile cugetutului, când acesta să va deștepta, poate chiar pe patul morții.

(Va urma).

Proiect de lege

despre alegerea de deputați în camera țării.
(Urmare).

§ 52. Dacă se întâmplă schimbări în împărțirea cercurilor de votare (§ 12), comisiunea centrală dispune, ca alegătorii, cari în urma noiei împărțiri își vor exercia în alt cerc de votare dreptul de alegere, să fie trecuți în listele acestui cerc de votare, de-o dată cu inaugurarea schimbării.

§ 53. Toate estrasele referitoare la listele electorale, atestate și alte documente, se dau cu scutire de timbru și în mod gratuit.

Petițiile privitoare la listele electorale sunt scutite de timbru.

3. După ce avem penticostarul, și la strană în biserică, nu are loc.

Crucea de lemn sau mângâiere în nenorociri. Editura librăriei Ciureu, 1909.

1. Cuprinsul: O femeie evlavioasă, fiind foarte bogată, dar singură, adoptează o fetiță orfană, dar credincioasă. O crește escelent.

În testamentul ei — după moartea-i se dă voe fetiței, să ia din rămas, ce va vrea. Fetița își alege o cruciuliță simplă de lemn. Se mărită apoi cu un grădinar de treabă, cu care are copii. Bărbatul își rupe mâna și e dat afară din serviciu. Deschide în sat o prăvălie cu bani luați în împrumut, pe cari nu-i poate plăti. De aci mari năcazuri. În ultima desperare, când se ruga lui Dzeu, nevastei lui i cade cruciulița de lemn din mână, se desface și în ea se găsesc pietri scumpe. Le vinde și se mântuiesc de năcazuri.

2. Bănuiesc, că e traducere din nemtește.

3. Atât ca fond, cât și ca formă, ca limbaj nu lasă nimic de dorit.

4. Valoarea ei educativă este afară de ori ce îndoiială.

5. Se potrivește admirabil pentru băieți și fetele din anul V. și VI. de școală, pentru adulți și oameni mari.

Dr. V. Saftu
prot.

§ 54. Exemplarele trimise orașelor și comunelor interesate din listele electorale definitive, locuitorii de acolo pot ori când să le iee în privire, să le copieze, ei singuri, ori prin alții, iar spre acest scop senatul ori antistia comunală trebuie să le acorde timp și ocaziune.

De pe exemplarele depuse în arhiva municipiului (orașului) poate să primească copii întregi, ori parțiale, ori și cine, dacă plătește taxele înainte.

Rugarea este a se da în scris la prezidentul comitetului central.

Copia este a se da dela cerere în opt zile, pe lângă recipis de primire.

De pe exemplarul păstrat la ministrul de interne, cu plățirea anticipativă a taxei de scris, încă sunt a se da copii.

Taxele pentru copile luate de pe exemplarul din arhiva municipiului (orașului) și dela ministerul de interne le stabilește ministrul de interne.

Notarul public e dator să dea ori și cui copie de re listele electorale depuse la el, ori apoi adeverință, că cineva e luat în listă, ori nu e luat. Notarul public primește pentru copii și pentru adeverință taxele regulamentare.

§ 55. Dacă prezidentul comitetului central, deneagă estradarea copiei, ori trăgănează estradarea, interesatul se poate adresa prezidentului judecătoriei administrative.

Prezidentul judecătoriei administrative provoacă pe prezidentul comitetului central, ca în anumit timp să dea copia, ori să spună motivele denegării, ori ale întârzierii.

Pe funcționarul care la terminul pus nu dă copia, ori nu-și motivează întârzierea sau denegarea, prezedintele judecătoriei administrative îl poate pedepsi cu amendă până la 2000 coroane, care se poate repeta de atâtea ori, de câte ori se repetă neascultarea.

Afară de aceasta respectivul mai poate fi tras la răspundere și pe cale disciplinară.

§ 56. Alegerile generale au să se țină în toate cercurile din țară în unași aceeași zi, și anume Duminecă, iar alegerile supletorii în a doua Duminecă după ziua primelor alegeri. Termiul alegerilor generale îl stabilește ministrul de interne prin ordinațiune.

Ordnațiunea e a se publica deodată cu distribuirea manifestului regal de convocare, cel puțin cu 40 de zile înainte de deschiderea adunărilor legitime.

§ 57. Înainte de alegerile de deputați comisia centrală are să se întrunească în termen de 3 zile, socotite dela ziua ce urmează după publicarea manifestului de convocare în adunarea respectivului municipiu, sau în adunarea reprezentanței orașului înzestrat cu dreptul de a-și alege singur deputat (în cercur formate din mai multe orașe, în adunarea reprezentanței orașului de sediu a cercului), la alegerile supletorii după primirea hotărârii dietei deputaților, ca să facă dispozițiile de lipsă pentru alegere.

§ 58. În fiecare cerc de votare alegerea se face în prezența unui comisar, esm s din partea comisiei centrale, de cătră o comisie de alegere compusă din alegători, care constă din 7 alegători luați în lista cercului de votare respectiv, și nu sunt eschiși dela exercitarea dreptului lor de alegere (§ 60).

Dacă alegătorii cu dreptul de vot din singuraticile cercuri de votare aparțin la diferite naționalități (§ 9. al. 3), pentru alegătorii introduși în singuraticile liste separate sunt a se compune comisii de alegere deosebite. În cazul acesta votarea alegătorilor introduși în liste deosebite trebuie să se facă în local deosebit, sau la timp deosebit.

Comuna competentă e datoră să pună la dispoziție pe seama fiecărei comisii de alegere local potrivit.

§ 59. Funcțiunea comisariatului de alegere e un post de onoare, și fiecare alegător introdus în lista cercului de votare respectiv e dator a o primi.

Față de funcționarii publici se aplică dispozițiile legilor în vigoare. Comisariatul designează la fiecare comisie de alegere un notar, care redactează procesul verbal al alegerii, în care sunt a se trece toate momentele mai însemnate, ce se ivesc la alegere, în special sunt a se trece hotărârile aduse din partea comisiei în decursul actului de alegere.

§ 60. În comisia de alegere reprezentanța comunală a cercului de votare alege trei membri, iar trei membri designează comisariatul, dintre alegătorii introduși în lista cercului de votare.

Cei 6 membri ai comisiei astfel compuse aleg cu majoritate absolută de voturi, un al șaptelea membru dintre alegătorii introduși în lista cercului de votare.

Dacă și după votare repetată nu rezultă majoritate absolută de voturi, al șaptelea membru se numește de cătră comisar.

§ 61. Comisia de alegere dintre membrii săi alege prezident cu majoritate relativă de voturi.

In caz de paritate de voturi decide soartea. Tragerea sortii se face de către comisar.

§ 62. Hotărârile comisiei de alegere se iau cu majoritate relativă de voturi, fără considerare la numărul membrilor votanți.

Prezidentul e dator să voteze numai în caz de paritate de voturi, când votul lui decide.

§ 63. Comisia numai atunci are drept să decidă în chestiunea exercierii dreptului electoral al vr'unui vot:

a) dacă în decursul votării vr'unui alegător se exceptează identitatea persoanei;

b) dacă se pune în discuție valabilitatea sau nevalabilitatea unor anumite voturi date;

c) dacă se exceptează îndreptățirea de alegător a vr'unui alegător introdus în lista alegătorilor.

In punctele de sub a) și b) pot ridica excepție, nu numai comisarul de alegere și membrii comisiei de alegere, ci și singuraticii alegători, dar numai înainte de ce alegătorul, a cărui îndreptățire a fost contestată, și ar fi dat votul; iar în cazul de sub punctul c) numai, întrucât excepția se întemeiază pe faptul, că alegătorul respectiv nu și poate exercia dreptul de vot din motivele înscrise în § 4. ivite după rectificarea listei alegătorilor.

Comisia în fiecare caz trebuie să aducă deciziune înainte de continuarea alegerii.

In contra acestei deciziuni nu se admite recurs.

§ 64. De competența comisarului se ține susținerea ordinii și a liniștii în caz de neobservare a dispozițiilor legii electorale, sau când comisia de alegere ar trece peste limitele competenței sale, comisarul poate anunța protest, care este a se trece în procesul verbal.

§ 65. Înainte de ziua alegerii cu 8 zile prezidentul comisiei centrale e dator să dea pentru fiecare alegător bilet de legitimare.

Biletul de legitimare conține numărul curent al listei alegătorilor, locul alegerii ziua și ora de începere a votării, cum și ora de încheiere, în sfârșit numele și domiciliul (strada și nrul casei) respectivului alegător.

Biletul de legitimare este a se înmăna la locuința alegătorului, cu chitanță de primire. Cu înmânarea se poate încredința și primăria comunei.

Totodată alegătorii sunt a se aviza în modul obișnuit în localitate, ca în astfel de cazuri în cari din orice cauză nu s'au putut înmăna cu 24 ore înainte de ziua alegerii, să-și iele în primire în persoană biletele de legitimare la locul designat în aviz.

Primarul comunei cercului de votare e dator să dea la cererea alegătorului în locul biletului de legitimare pierdut un duplicat al acelui bilet.

§ 66. Deodată cu biletul de legitimare este a se înmăna fiecărui alegător și un buletin de votare provăzută cu siglul oficial al președintelui comisiei centrale. Buletinul de votare are să conțină și admoniarea, că numai buletinul de votare dat de autorități va fi privit de valabil.

In locul buletinelor de votare pierdute sau ajunse a fi de neîntrebuințat, comisarul e dator să dea în ziua alegerii alte buletine de votare.

Comisarul de alegere dă și buletinele de votare de lipsă la alegerea de balotaj.

Începutul și durata votării este a se stabili astfel, ca alegătorilor să le fie asigurată exercitarea dreptului de alegător.

§ 67. Biletele de legitimațiune, înmănuate alegătorilor, sunt a se primi de comisar, ca alegătorii să se prezinte la votare în ziua și ora însemnată în biletul de legitimațiune.

Intrarea în localul de alegere e permisă numai alegătorilor, cari au bilet de legitimare. După ce și-au dat votul, alegătorii sunt datori să părăsească numai decât localul de alegere.

Intrucât e de lipsă pentru mersul liniștit al votării, se poate permite ca alegătorii să intre numai câte unul în localul de alegere. O astfel de dispoziție are drept să facă comisia de alegere, după ascultarea comisarului de alegere.

Fiecare partid care participă la alegere, are dreptul a designa lângă comisia de alegere cel mult 5 bărbați de încredere, cari sunt îndreptățiți a fi prezenți în localul de alegere până la publicarea rezultatului votării.

Partidele au a anunța numele bărbaților de încredere comisarului de alegere și prezidentului comisiei de alegere.

Bărbații de încredere funcționează la alegere numai de martori, și afară de dreptul de excepționare prevăzută în §. 63 punct

a) și c) nu au nici o altă înăurire asupra mersului alegerii.

In decursul alegerii în localul de alegere, precum și în edificiul, în care e acest local, mai departe în apropierea acestui edificiu, înăuntrul unui cerc stabilit de organele politice, nu se pot ține vorbiri alegătorilor și peste tot este oprită orice mișcare electorală.

Comunicațiunea cu localul de alegere este a se susține neconturbată.

Comuna respectivă are a se îngriji ca în localul de alegere să fie și un loc izolator, cum și de recvizite de scris și mobilierul de lipsă pentru umplerea buletinelor de valoare. (Va urma).

Revista „Românismul“.

Trei profesori binecunoscuți din București, cari au un rol în mișcarea națională, au decis să publice o revistă, al cărei prim număr va avea în frunte apelul cel reprodus mai jos.

Apelul explică menirea revistei.

Abonamentele: 10 lei pe an, iar pentru învățători și preoți de sat 5 lei, se pot trimite de pe acum la administrația revistei „Românismul“, strada Italiană, 31, București.

Revista va apărea la 1 Februarie 1913. Indemnăm publicul să sprijinească călduros această revistă, care va răspunde unei nevoi simțite.

Iată și apelul ei:

Apel.

„Românismul“ se înfățișază — de început — în forma modestă a unei reviste mici; are însă conștiința că va fi de folos țării și neamului; și de aceea îndrăznește să ceară lumii ajutor material și moral, pentru ca să poată trăi cu cinste și să lupte fără preget. În raport cu ajutorul dat, „Românismul“ își va mări formatul, va spori paginile sale și va înmulți problemele cu care se va ocupa încercând să devie o oglindă a vieții românești de pretutindeni.

Din revista noastră vor lipsi toate fanfaniile care nu pot trece drept urmări posibile, imediate sau apropiate ale stărilor reale, dela care orice acțiune culturală sau politică trebuie să pornească. Studiul faptelor bine controlate și chibzuirea nepripiată a importanței lor ne vor ajuta să fim, în naționalismul nostru, realiști.

In fondul faptelor și mișcărilor vom căuta cu zel energiile care se manifestă în ele; vom calcula mărimea lor, le vom cerceta efectele și le vom striga și din parte-ne: „Înainte, spre glorie!“ sau: „Înapoi, satano!“ Pentru că așa ni se pare, că astăzi noi de nimic nu avem mai multă nevoie decât de această cantărire a năvalnicilor energii, care din viața noastră au făcut, în toate regiunile românești, o viață bogată în lupte, dar și în răniri netrebuicioase. Cu fericire vom arăta pe oamenii reprezentativi, în care energiile saltă sus și devin povătuitoare de conștiințe; cu vorbă cumpătată și înduretată vom arăta și pe cei ce nu sunt nici necesari propășirii, nici vrednici de onoruri. Vom prinde lumina stelelor națiunii și o vom arăta și altora.

Granițele până unde bat luminile lor sunt largi. Acestea trec dincolo de munți înalți, bat peste ape late. Mulți ochi le caută lăcitori de bucurie, multe piepturi se mișcă de simțirile ce li se atâță. Să trimitem deci pretutindeni numai cuvinte drepte și curate, pentru ca nădejile să sporească și să nască numai fapte bune, pretutindeni!

Să nu ni se ceară însă un program. Noi nu suntem și nu vom fi un partid. Noi suntem numai un glas al sentimentului național, un ecou al milioanele românești adunate împrejurul Carpaților. Noi li vom asculta pe toți, dar vom urma numai pe cei buni. Vom avea — să nu se îndoiască nimeni — și curejul propriei păreri, propriei alegeri, propriei fapte, care nu va mai imita: Vom încerca să și conducem sentimentul public căutându-i expresia cea mai sinceră și alegând mijloace eficace pentru luptele naționale.

Ne înfățișăm lumii într'un timp în care la Sudul României noastre se sfârșește un război extraordinar de barbar și în care alt război greu — și poate sfânt — amenință să înceapă la Nordul ei. Suntem deci datori să privim cu sete ce lucrează doi vecinii noștri, cei de aproape și cei de departe, vecinii de granițe și vecinii de interese, pentru-ca să știm lămurit de ale lor izbucniri în tratate economice și diplomatice, în vorbe parlamentare și militarești, în gesturi regale și împărătești. Mai mult decât oricând, suntem astăzi datori să facem și politică externă: politică de orientare, căci pe cea activă, țara a lăsat-o numai în grija câtorva bărbați cari rar vorbesc, deși mulți Români i-ar înțelege cu ușurință și i-ar sprijini, după vreme, cu tăcere cuminte sau cu explozii patriotice.

Aici se sfârșește apelul nostru și încheie scrisul.

Simpatia lumii este singurul noroc ce ni-l dorim.*

V. Arion,
profesor
la universitatea din Iași.

V. Pârvan,
profesor
la univ. din București.
G. Bogdan-Duică,
profesor la liceul „Mihai-Viteazul“ din București.

NOUȚĂȚI.

Inmormântarea Arhiducelui Rainer. Vineri la orele 4 d. a. s'a făcut în Viena inmormântarea mult regretatului Arhiduce Rainer. Majestatea Sa, Monarhul nostru, a fost reprezentat la inmormântare prin Arhiducele Francisc Ferdinand, moștenitorul de tron. Rămășițele pământești ale decedatului au fost depuse în cripta familială a casei domnitoare.

Un premiu. Milionarul Lazarev din Moscova a pus un premiu de 100.000 ruble (268.000 coroane) cu prilejul jubileului de trei sute de ani al casei Romanov. Premiul îl va dobândi aviatorul rus, care va sbura într-o singură zi dela Petersburg până la Moscova și înapoi. Lungimea drumului este de o mie trei sute de kilometri.

Mișcare în favorul bisericii naționale. În cercurile credincioșilor luterani din părțile de nord ale țării s'a pornit o mișcare pentru întemeierea unei biserici naționale slovacă. Mai multe protopopiate de ale slovacilor, cum scriu ziarele din capitală, voesc să se desfacă de biserica evanghelică și să formeze o superintendență. În Zsolna s'a ținut o conferență, unde s'a discutat asupra dreptului de întrebuintare a limbii slovacă și asupra altor afaceri privitoare la preoți și învățători.

Amnestie în Franța. Consiliul de miniștri francezi a hotărât acordarea unei întinse amnestii. Vor fi iertați cei osândiți pentru delicta politice, de presă de grevă ș. a.

Comisiunea permanentă a comitatului Sibiu pentru educarea poporului își ține ședința lunară regulată Marti în 4 Februarie în sala mică a casei comitatului. Invit pe D-ii membrii la această ședință. Iuliu Bardoșy, președinte.

Grevă de învățători. Învățătorii sași dela școala confesională din Cincul mare, în considerare că autoritățile lor școlare au refuzat îmbunătățirea salariilor, au proclamat rezistență pasivă și au ieșit din toate reunitățile culturale.

Ceartă între ziare. Câteva ziare bulgare și sârbești poartă de mai multe zile o polemică înverșunată privitoare la stabilirea hotarelor teritoriale ocupate. Guvernul Sârbiei, cum se anunță din Belgrad, a oprit intrarea în țară la două gazete bulgare.

Telegrafia fără sarmă. Iezuiții din Graz au construit, fără știrea ministrului de comerț și de război, o stațiune de telegrafie fără sarmă. Cum se anunță din Viena, ministrul de comerț a dat ordin ca stațiunea numită să fie desființată, deoarece asemenea stațiuni se pot construi și folosi numai cu permisiune ministerială. Cea din Graz se zice, că a întreținut legături cu Roma și cu Malta; din altă parte se afirmă, că n'a fost altceva, decât o încercare pentru scopuri științifice, și că n'a avut nici un fel de comunicație cu centrele catolice.

Atelier muzical. Lipsa este primul oraș care de câteva zile are un atelier muzical. Un pantofar adevărat și-a deschis un magazin cu instalație electrică, în care se găsește și un piano. Muzica pe acest instrument se produce tot cu ajutorul electricității. Personalul de serviciu, îndată ce se începe muzica, lucrează cu cea mai mare plăcere. Prăvălia este totdeauna tixită de clienți, și lumea nu se plictisește așteptând. Proprietarul atelierului afirmă, că oamenii săi lucrează de cinci ori mai mult, dacă munca lor este acompaniată de cântece. Poate, pe calea aceasta, se apropie lumea de rezolvarea chestiunii sociale.

Familie cu două inimi? Un doctor a aflat în orașul Easton din Pennsylvania o familie, ai cărei membri au câte două inimi: una la partea stângă și alta la partea dreaptă. Numele familiei este Perkins, ear copiii sunt de 4, 11 și 13 ani. Atât ei, cât și mama lor, au inimă dublă, care nu stă în legătură una cu alta. Descoperirea senzatională se spune, că a fost constatată și de alți medici.

*) Ziarele, cărora nu li se va fi trimis acest apel, sunt rugate să-l reproducă.

Bacșișul — venit. O hotărâre a ministrului nostru de comerț declară în principiu, că bacșișul chelnerilor are să se socotească în suma simbriei sau lefei lor.

Apel către copii. Foile din Zagreb au primit un apel adresat copiilor de către tinerele principese bulgare Eudoxia (de 15 ani) și Nadejda (de 14 ani), fiicele regelui Ferdinand. Apelul este următorul: „Bunul Dumnezeu a ajutat să biruească armele creștine. Dar câtă jertfă a cerut învingerea aceasta! Ne întindem mâinile rugătoare către voi în folosul micilor orfani, și mai întâi ne îndreptăm către frații și surorile din Croația, să contribuie pentru danșii. Ajutați-ne! Căci orfanii sunt copiii luptătorilor, cari au căzut pentru sânta cruce“. — Principesele în sfârșit se roagă, ca darurile în bani să li se trimită direct, la palatul regal în Sofia.

O avansare. Din Belgradul sârbesc se scrie, că în săptămâna trecută s'au făcut numeroase avansări de ofițeri. Intre cei avansați se găsește și Damian Popovici, care a luat parte activă la asasinarea regelui Alexandru, și pe care guvernul Sârbiei la doriștea Angliei îl pensionase împreună cu alți patru conjurați. Damian Popovici a fost reactivat și înaintat în rang.

Zece milioane pierdute într-o zi. Marele institut de asigurare englez Lloyd a pierdut într-o singură zi din Ianuarie c. suma uriașă de zece milioane mărci, plătite pentru asigurări. Pierderea aceasta stă în legătură cu multele catastrofe întâmplate în vremea din urmă cu vapoarele asigurate.

Universitate sudafricană. De curând s'a compus un proiect de lege despre o universitate sudafricană, care se va înființa pe moșia rămasă după Cecil Rhodes. Legea hotărăște o egală îndreptățire pentru limba engleză și olandeză.

Ziar oprit. Ziarul cotidian *Independence Belge* este oprit de a mai intra pe teritoriul țărilor coroanei ungare. Motivul opririi este ținuta sa dușmănoasă față de unguri.

Aviator pe câmpul de război. Renumitul *Vedrineș*, însoțit de fratele său și de mai mulți aviatori francezi, au plecat din Paris pe câmpul de război. Vedrineș a fost invitat de ministrul de război al Sârbiei, să examineze aeroplanele militare sârbești și să organizeze secțiunea aviației din armată. Aviatorul a primit invitarea și va rămâne în tabera sârbească până la sfârșitul războiului.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor noștri s'ibieni, dl *Victor Varna*, notar în Borgo-Prund și soția sa *Elena n. Sūt*, cu prilejul încreștinării fiului lor *Victor-Dumitru*, au dăruit 10 cor. La acelaș fond au mai intrat dela Aurel Stoi-covici, paroh (Zoltan) și Ioan Isacu, învățător (Topârcea), câte 50 bani. Ioan Aldea, paroh (Petrlaca rom.), 1 cor. Ioan Stirban, inv (Topârcea), 40 bani. Jovian Mureșanu, protopresbiter (Turda) și Eliseu Dan, paroh (Borgo-suseni), câte 1 cor.

Teatru.

Astăzi, Luni, în beneficiul artistei *Lily Weinberger* se dă tragedia „*Glaube und Heimat*“, iar mâine, Marti, opereta „*Hoheit tanz Walzer*“.

Cărți și reviste.

Războiul din Balcani, o broșură interesantă, cu ilustrațiuni. Cuprinsul: Războiul din Balcani. Bulgaria, Turcia, Muntenegru, Serbia, Grecia; apoi: Icoane din război și scene înduioșătoare de pe câmpul de luptă etc. Se poate comanda prin mandat postal dela N. Jugănar, Lugij, strada Tunei nr. 64. Prețul 1 cor. cu porto cu tot.

Transilvania, revista „Asociațiunii“, nr. 6 pe Noemvrie și Decemvrie 1912 cuprinde: Andreiu Bârseanu: Discurs de deschidere ținut la adunarea generală din Sibiu; Cuvântul ținut la inaugurarea bustului lui George Barițiu. Dr. E. Dăianu: Problemele Asociațiunii. Prof. G. Precup: Contribuiri la monografia comunei Leheeni. Dr. Gavrilă Juga: Viața culturală în Maramuraș. Însemnări: Pentru țesăturile românești. Cooperativele în Rusia. Notițe etimologice. Partea oficială: Procese verbale. Concurs. Cursuri pentru analfabeți. Program de activitate pentru conferențiarul agronomic. Circulare. Băncile și Asociațiunea. Apel către toate băncile. Concurs.

Nr. 5/1913 par.

(21) 1—3

Anunț de licitațiune.

Comitetul bisericei gr. ort. din comuna Lomán, protopresbiteratul Sebeș, dă în întreprindere zidirea unei nouă biserici prin licitațiune publică minuendă.

Licitațiunea se va ține în 9/22 Martie la 10 ore a. m. în sala de învățământ a școlii din loc.

Prețul de strigare este 23.000 coroane, (douăzeci și trei mii), dela care sumă 10% sunt a se depune ca vadiu în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile la epitropia parohială de aici, înainte de începerea licitațiunii.

Planul de edificare, preliminarul de spese, precum și alte informațiuni referitoare la e-

dificare și la materialul ce-l dă parohia să pot afla la oficiul parohial din loc.

Doritorii de a licita au să dovedească că au calificațiunea recerută în bransa aceasta.

Licitanții nu pot pretinde diurne sau spese de călătorie.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a încheia contractul cu întreprinzătorul în care va avea mai multă încredere.

Loman, la 12 Ianuarie st. v. 1913.

Comitetul parohial:

Daniil Petrașcu

inv. notar.

Petru Cucuian

pres. com.

Petru Nicola

epitrop.

Vidi:

Sergiu Medeanu

protopresbiter.

„ARDELEANA”, institut de credit și economii în Orăștie — Szászváros.

Aviz.

„Ardeleana”, institut de credit și economii în Orăștie—Szászváros primește depuneri spre fructificare de durată mai scurtă cu 5%, iar depunerile de durată mai lungă le onorează cu 5 1/2%.

Pentru depunerile corporațiunilor de binefacere socotește 6%.

Darea o plătește institutul.

(421) 5—5

Direcțiunea.

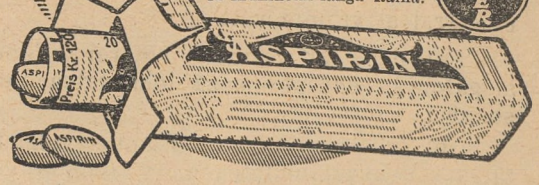
Aspirin-Tabletten

(cunoscutul mijloc alinător de dureri).

Cu să fii sigur și să primești aspirin veritabil, trebuie să o cerți în formă de Tablete de Aspirin. Aceste se pot cumpăra în pachetare originală a 20 tablete à 0,5 gr. cu K 1-20 tubul. Fiecare tabletă poartă timbru Aspirin.

Fabrica de colorii (mai nainte) Fried Bayer & Comp.

Elberfeld și Leverkusen la Mülheim lângă Rhin.

(1)

(413) 3—6

„CRIȘANA”,

institut de credit și economii, societate pe acții în Brad.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „Crișana” sunt invitați prin aceasta la a

V-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Brad, Duminecă, în 23 Februarie st. n. la 2 1/2 ore d. a. în localul institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Constatarea numărului acționarilor și al acțiunilor pe cari le prezintă.
2. Denumirea alor 2 notari și 2 scriu tinători.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1912 și stabilirea bilanțului.
4. Propunerea direcțiunii și decidera asupra împărțirii venitului curat.
5. Darea absolutoriului pentru direcțiune și comitetul de supraveghiere pe anul de gestiune expirat.
6. Propunerea direcțiunii pentru modificarea §-lui 12 din statutele fondului de penziune al funcționarilor.
7. Fixarea prețului marcelor de prezență pro 1913 pentru membrii direcțiunii și a spese'or de călătorie pentru membrii comitetului de supraveghere.
8. Alegerea alor 4 membrii în direcțiune pe un period de 3 ani și a unui membru în dir. pe un period de 2 ani.

Se atrage atențiunea domnilor acționari asupra următoarelor dispozițiuni din statute:

§. 21 al. 2. „Femeile se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutorii, curanți prin curatorii lor, societățile, corporațiunile și instituturile prin reprezentanții lor legali, chiar dacă aceștia din urmă nu ar fi acționari”. §. 22. „Numai acei acționari au drept de vot, cari sunt trecuți ca proprietari de acții în cărțile societății cu cel puțin 6 luni înainte de adunare și cari își depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers acțiunile lor, eventual și dovezile de plenipotență la cassa societății, eventual la locurile destinate de direcțiune. Avizul despre depunerea acțiunilor la locurile destinate are să sosească cu 24 ore înainte de ținerea adunării”.

În legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă notificăm, că pentru depunerea resp. primirea acțiunilor și extradarea documentelor despre depuneri sau designat resp. au fost rugate instituturile: „Agricola” (Hunedoara), „Albina” (Sibiu) și filiala Lugoj, „Ardeleana” (Orăștie), „Cassa de păstrare” (Seliște), „Decebal” (Deva), „Ustredni” (baiea filiala Viena), „Vladeasa” (B. Huedin), „Zărăndeană” (Băița), „Zlăgneana” (Zlagna) și filialele institutului din Hălmeagiu și Gurahonț.

Brad, la 30 Ianuarie 1913 st. n.

(23) 1—1

Direcțiunea.

Meghivó.

A „Crișana” takarékos és hitelintézet r. t. részvényeseit tisztelettel meghívjuk a Brádon 1913 február hó 23-án d. u. 1/2 3 órákor az intézet üzemeltetésében megtartandó

V-ik rendes évi közgyűlésre.**Tárgysorozat:**

1. A jelenlévő részvényesek ill. részvények megállapítása és meghatalmazások igazolása.
2. Két jegyző és két bizalmi férfi ki-nevezése.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentései az 1912 üzletéről és az évi mérleg jóváhagyása.
4. Az igazgatóság javaslata az évi tiszta nyereség felosztása tárgyában és e feletti határozat.
5. Az igazgatóság és felügyelő bizottság részére felmentvény megadása az 1912 üzlet évre nézve.
6. Igazgatósági indítvány a tisztviselők nyugdíj alapjára vonatkozó alapszabályok 12 §-ának módosítása iránt.
7. Az igazgatóság tagjai részére 1913 évre vonatkozólag a jelenléti díjak megállapítása s a felügyelő bizottság tagjainak utiköltségei feletti határozat.
8. Négy igazgatósági tag megválasztása és egy igazgatósági tag 2 évi időtartamra.

Felhívjuk a t. részvényesek figyelmét az alapszabályok következő intézkedéseire: 21 § 2 bek. „A nők szavazataikat meghatalmazás útján gyakorolják, a kiskorúakat gyámjuk, a gondukonkatat gondnokuk, erkölcsi, jogi személyeket és intézeteket törvényes képviselőik. még az esetben is, ha utóbbiak nem volnának részvényesek.

22 §. Szavazattal csak azon a részvényesek bírnak, kiknek ebbeli mennyisége a társaság könyveiben legalább 1/2 ével a közgyűlés határozatja előtt be lett vezetve, s a k k részvényeiket, illetve meghatalmazási okmányukat a közgyűlés megtartása előtt legalább 24 órával elismervény mellett letétét az intézet pénztáránál, illetőleg az igazgatóság által megnevezett helyeken, utóbbiaknál eszközölt letétéről szóló elismervények azonban a közgyűlés előtt legalább 24 órával, az intézethez meg kell érkeznie, küömben elkészítettnek tekintetik.

Ezen utóbbi § ban foglaltakra való tekintettel étesítjük a t. részvényeseket, hogy a részvényeknek letétkénti elfogadására a következő intézetek lettek felkérve: „Agricola” Vajdahunyad, „Albina” Nagyszeben és lugosi fiókja, „Ardeleana”, Szászváros, „Takarék-pénztár”, Szekesye, „Decebal”, Deva, „Ustredni bankja, bécsi fiókja, „Vladeasa”, Bányfő-Hunyad, „Zarandean”, H-Boicza, „Zlăgneana” Zalatna és a „Crișana”, Nagyhalmafi és honcőfi fiókjai.

Brád, 1913 január hó 30.

Az igazgatóság.

Contul bilanț cu 31 Decembrie 1912.

Activa—Vagyon.

Mérleg számla 1912 dec. hó 31-én.

Pasiva—Teher.

	K	f
Cassa — Pénzkészlet	19,524	23
Bon in Giro-Conto și la alte bănci — Követelések az Osztrák-Magyar bank és más pénzintézeteknél	7,650	20
Cambii — Váltók	912,182	60
Cambii cu acop. — Jelzálog-gilag bizt. váltók	753,361	—
Obligațiuni asig. cu hip. — Jelzálog kölcsönök	581,023	94
Obligațiuni cu cavenți — Kötvény kölcsönök *)	312,031	88
Lombard — Értékpapírokra	6,737	—
Efecte — Értékpapírok	82,943	50
Realități — Ingatlanok	106,000	—
Mobilier — Felszerelések	6,930	—
	2,788,384	35

*) O parte din ele sunt intabulate — Ezen kötvények egy része jelzálogilag biztosítva van.

	K	f
Capital soc. — Részvénytőke 200,000 — Capital societar incurs din em. II. de cor. 200,000) — Második kibocsátásból befolyt részvénytőke (200,000 kor. ból)	138,762	50
Fond de rezervă general — Általános tartalék)	189,195	10
Fond de rezervă special — Külön tartalék)	11,574	63
Fond de penziuni — Nyugdíjalap**)	37,689	44
Depozite spre fructificare — Takarékbetétek	1,415,997	29
Reescont — Visszeszámlálás — Takarékreescont	603,701	—
Diverși creditori — Különféle követelések	83,746	09
Interese transitoare anticipate — Előre felvett kölcsön kamatok	40,816	78
Interese după capital societar em. II. — Kamatok a II-ik kibocsátásból eredő részvénytőke után	5,647	10
Profit net — Tiszta nyereség	61,454	42
	2,788,384	35

*) Cu dotația din anul acesta va fi Cor. 200,684.12 — A f. évi dotációval lesz Kor. 200,684.12.

**) Cu datoria din anul acesta va fi Cor. 42,834.88 — A f. évi dotációval lesz Kor. 42,834.88.

Contul perdere și profit.

Debit—Tartozik.

Veszteség és nyereség számla.

Credit—Követel.

	K	f
Interese de depuneri — Betét kamat	71,511	14
Interese de reescont — Visszeszámlálási kamat	51,655	44
Interese după fondul de penziuni — Kamat a nyugdíjalap után	1,700	92
Salare — Fizetések	24,169	50
Bani de cvartir — Lakberek	3,375	—
Marce de prezență — Jelenléti bércek	2,230	—
Diverse spese — Különféle költségek	12,233	86
Dări și competențe — Adók és illetékek	15,689	52
Dare după depuneri — Betétkamatadó	7,151	17
Chirie — Házbér	600	—
Diferență de curs la efecte — Értékpapír árfolyam vesztes.	807	—
Amortizare din realități — Leírás az ingatlanokból	1,169	54
Amortizare din mobilier — Leírás a felszerelésekből	1,039	15
Amortizare din imprumuturi dubioase — Leírás a kétes követelésekből	1,125	—
Profit net — Tiszta nyereség	61,454	42
	255,911	66

	K	f
Interese dela cambii — Váltó-kamat	86,508	52
Interese dela cambii cu acop. hip. — Jelzálogilag bizt. váltó-kamat	62,417	61
Interese dela oblig. asig. cu hipotecă — Jelzálog kölcsön kamat	46,420	45
Interese dela oblig. cu cavenți — Kötvény kölcsön kamat	30,546	63
Venit dela efecte — Értékpapírok jövedelme	2,835	—
Venit dela realități — Ház és haszonbér-jövedelem	6,513	31
Provizioni — Intézkedések	20,670	14
	255,911	66

Comșa, dir. exec. — vezérigazgató.

Brad, 31 Decembrie 1912.

p. pa. Ghișă, contabil. — könyvelő.

Direcțiunea: — Az igazgatóság:

V. Damian Cornel Lazar Dr. T. Papp Ioan German Aron Roman Ioan Cutean prez.—elnök v.-prez.—alelnök.

Petru Rimbaș Romul Coțoiu Ion Mera Vasile German Dr. Nicolae Robu Nicolae Bedea

Comitetul de supraveghiere: — A felügyelő bizottság:

Subscrisa comisiune de supraveghiere am examinat contul prezent și l-am aflat exact. — Alolrott felügyelő bizottság a jelen számlát átvizsgálta és azt rendben találta.

Brad, la 23 Ianuarie 1913.

Georgiu Părau, Dominic Rațiu Savu Stănilă Andron Bogdan I. Perian Nicolau Popp prez.—elnök.

Raportul comitetului de supraveghiere.**Onorată adunare generală!**

În decursul anului trecut am ținut mai multe ședințe atât la Centrală cât și la filiale, cu cari ocaziuni ne-am convins despre corecta administrare a institutului.

Bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1912 cu un profit curat de cor. 61,454.42, l-am controlat și aflat exact.

Vă propunem deci: a) să binevoiti a aproba bilanțul, b) a distribui profitul curat în conformitate cu propunerea Direcțiunii, la care și noi ne alăturăm și c) a da pentru anul 1912 atât direcțiunii cât și comitetului de supraveghiere absolutul.

Brad, la 23 Ianuarie 1913.

Comitetul de supraveghiere: — A felügyelő bizottság: George Părau, Savu Stănilă I. Perian Nicolau Popp Andron Bogdan Dominic Rațiu prez.—elnök.

Tisztelt közgyűlés!

Alolrottak a mult év folyamán úgy a főintézetnél, mint a fiókknál rovincosításokat tartottunk, és meggyőződést szereztünk arról, hogy az ügykeze és helyes.

Az 1912 év végével 61,454 cor. 42 fl. tisztanyerességgel lezárt mérleget megvizsgáltuk és helyesnek találtuk.

Indítványozuk m. szerint: a) a mérleget helybenhagyoi, b) a tisztanyereség felosztása iránt az igazgatóság indítványát elfogadni és c) úgy az igazgatóságnak, mint alolrott felügyelő bizottságnak a mult évre a felmentvényt megadni méltóztassanak.

Kelt Brádon, 1913 január hó 23 án.